

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

С.В. Бестужева, канд. екон. наук, доцент

О.М. Котиш, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сучасний розвиток економіки України супроводжується докорінними змінами як у внутрішній, так і у зовнішній сфері. Вибір європейського вектору інтеграції обумовлює необхідність реформування, насамперед, системи нормативно-правового забезпечення економічної взаємодії національних суб'єктів господарювання. Особливої уваги заслуговує зовнішньоекономічна сфера, в якій домінуючу роль відіграє експортна складова. Зважаючи на значущість експорту не тільки для розвитку національної економіки, а й для забезпечення внутрішньої соціальної стабільності, досягнення гео економічних та геополітичних цілей, першочерговим завданням є реформування правової основи організації експортної діяльності вітчизняних підприємств. Однак, особливої уваги повинні заслуговувати і питання відповідності рівня інформованості вітчизняних суб'єктів господарювання про зміни, які відбуваються у національній економіці та у світовому економічному просторі з метою відповідного реагування та адаптації до них для втримання та розширення своїх ринкових позицій. У цьому зв'язку доцільно, на думку авторів, акцентувати увагу на питаннях консолідації зусиль держави та бізнесу щодо формування ефективного економіко-правового базису національного економічного зростання. У цьому контексті в якості найбільш актуальних і нагальних є проблеми освітньої підготовки фахівців у зовнішньоекономічній сфері.

На основі проведеного авторами дослідження виявлено, що в експортній сфері України протягом багатьох років не змінюється вже ustalена тенденція – сировинний характер переважної частини експортованої продукції (понад 70 % загального обсягу експорту). І не дивлячись на зміну товарних пріоритетів – з експорту металургійної на експорт агропромислової продукції – сировинна складова є домінуючою вже надто тривалий час. Тому виникає необхідність розробки дієвих заходів, і саме на державному рівні, щодо підтримки національних експортерів з метою збільшення обсягів експорту продукції з високою доданою вартістю. Слід вказати, що вже зроблені вагомі кроки на шляху до формування ефективної системи державної підтримки експорту. Відповідно до прийнятої Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1017-р від 27 грудня 2017 року Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки, одним з пріоритетних завдань виокремлено сприяння розвитку послуг з підтримки бізнесу та торгівлі, що здатні підвищити конкурентоспроможність підприємств, зокрема малих та середніх шляхом:

- удосконалення механізму координації діяльності інституцій з підтримки торгівлі, залучених до реалізації торговельної політики та розвитку експорту;
- зміцнення мережі інституцій, що надають експортерам послуги з підтримки бізнесу і торгівлі;
- удосконалення навичок і компетенцій підприємств, зокрема малих та середніх (підприємництва), необхідних для участі в міжнародній торгівлі.

В Експортній стратегії зазначено, що на сьогодні в структурі української мережі інституцій з підтримки торгівлі 53 % складають інституції з підтримки торговельної політики і тільки 10 % є поставачальниками бізнес-послуг [2].

Для підвищення рівня інституційного забезпечення експортної сфери урядом вже ініційовано створення Офісу з просування експорту при Міністерстві економічного розвитку та торгівлі, в компетенції якого входить:

- висвітлення необхідної інформації для експортерів (економічних новин, нових правових актів, змін у законодавстві, коментарів до законодавства тощо);
- надання експортерам консультаційних послуг;
- розробка та впровадження освітніх програми для експортерів та пропозиції щодо бізнес-можливостей.

Однак без високого рівня кваліфікації персоналу підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, будь-які інституційні зміни не будуть ефективними. Для цього необхідно, на думку авторів, кардинально змінити спрямування економічної освіти у цілому. Мова, в першу чергу, йде про впровадження таких важливих як для підприємств, так і для вищих навчальних закладів змін, як:

- активізація співробітництва підприємств-експортерів з вищими навчальними закладами не тільки для проходження студентами практики, а й проведення тематичних семінарів, тренінгів, які давали б змогу студентам презентувати свої знання та вміння та конвертувати їх у набуті в процесі взаємодії з представниками конкретного підприємства навички, які у подальшому сформують відповідні компетенції фахівців;

– розробка та впровадження програм підвищення кваліфікації керівництва та працівників підприємств-експортерів, які сприяли б підвищенню рівня інформованості про нововведення у правовій та економічній сфері, про сучасні тенденції розвитку світових ринків та систему міжнародного регулювання торговельної сфери тощо;

– підвищення рівня викладання економічних дисциплін шляхом розробки програм стажування викладачів на провідних підприємствах – суб'єктах зовнішньоекономічної діяльності та у міжнародних компаніях з метою узагальнення набутого досвіду та використання його у навчальному процесі. Це дасть можливість підвищити якість освіти за рахунок її прикладного характеру та сприятиме скороченню терміну стажування випускників навчальних закладів через необхідність набуття додаткових знань безпосередньо на підприємствах з урахуванням їх специфіки;

– організація спільних проєктів вищих навчальних закладів з органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на рівні регіону, в яких брали б участь і студенти;

– інтенсифікація впровадження новітніх технологій у навчальний процес – тренінгів, бізнес-кейсів, семінарів-дискусій. Як зазначалося в [1] сучасна система вищої освіти в Україні спрямована на організацію навчального процесу шляхом використання переважно традиційних методів навчання. Однак при працевлаштуванні студент стикається з проблемою проходження співбесіди (в багатьох випадках багатоетапної), в якій особливу увагу приділяють його реакції на певні практичні ситуації в діяльності підприємства-працедавця. Відповідно виникає необхідність більш активного використання в навчальному процесі інноваційних методів навчання, до яких відносяться тренінги [1, с. 30];

– у контексті реформування системи початкової та середньої освіти з метою підвищення рівня фінансової обізнаності учнів шкіл авторами пропонується проведення тематичних семінарів викладачами вищих навчальних закладів для вчителів, в процесі проведення яких підвищувався б рівень економічної грамотності останніх. Для вищих навчальних закладів такий досвід був би цінним через встановлення тісних контактів з учнями з метою їх орієнтації на вибір подальшої професії.

Отже, запропоновані авторами заходи сприятимуть підвищенню ефективності співробітництва навчальних закладів та бізнесу шляхом інтеграції науки у практичну діяльність та набуття практичною діяльністю наукового обґрунтування.

Перелік посилань:

1. Бестужева С. В. Тренінги як інноваційний метод підвищення якості економічної освіти в умовах глобального розвитку / С. В. Бестужева // Викладання економічних дисциплін в умовах глобалізації та європейської інтеграції України : матер. Міжнар. наук.-метод. конф., 2 червня 2017. – Х. : ХНАДУ. – С. 30-31.

2. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1017-р від 27 грудня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Вивчення дисципліни «Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства» є необхідним для фахівців у галузі міжнародних економічних відносин, оскільки розвиток міжнародних економічних зв'язків в контексті реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави обумовлює необхідність послідовного і раціонального планування зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) вітчизняних суб'єктів господарювання для більш повного використання переваг міжнародного бізнесу. Планування ЗЕД є об'єктивно необхідним для будь-якого суб'єкта цієї діяльності і спрямоване на визначення перспектив і можливих варіантів її розвитку.

Метою вивчення цієї навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з методології розроблення перспективних планів зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес бізнес-планування ЗЕД на підприємстві.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: вивчення змісту процесів планування ЗЕД на підприємстві; опанування форм, методів і процесу планування проведення зовнішньоекономічних операцій; вивчення складу планових показників ЗЕД підприємства і методики їх розрахунку;